

MiC Lung

Translation:

Eleni Founti

Jazz as Utopian Resistance: The Ecological and Social Vision of Sumi Tonooka and Sarah Wilson

In a time of intersecting crises, starting from the economic crisis and worsening social fragmentation, the need to adapt to climate change, the pandemic and the extreme capitalization of art, the creative process sometimes goes through its own crisis of introversion. And this despite the continuous development of technological musical applications of networking, streaming, etc. which has led to unprecedented levels of productivity. Of course, denunciation and anti-systemicity have always been at the core of musical thematics, clearly where there is resignation, solidarity usually develops by contrast, but the translation of the climate of pessimism into ever-increasing cynicism and narcissism is at the same time heartbreaking.

In this context, jazz's .. smurf village of spontaneous collaborations and participatory improvisation can perhaps be seen as the necessary counterpoint to negativity. Even the anarchic paratonalisms of the "apocalyptic" sound of Keiji Haino, Peter Brötzmann, etc. as a vehicle for expressing human alienation, or the hazy marching purposes of the Dale Cooper Quartet & The Dictaphones, to take the darkest and most introspective cases, look more like practices of liberation and balancing forces of destruction - creation than withdrawal, much less defeatism. Keeping the proportions in mind, jazz does listen to today's challenges, ponders and reacts, but it does not give up.

In an overextension of this (comforting) assumption, two American composers, pianist Sumi Tonooka and trumpeter Sarah Wilson, propose a reformulation of jazz's role of "responsibility" in the face of generalized despair. With their albums this year, *Under the Surface* and *Incandescence* respectively, they take it to the extreme and adopt approaches of utopian resistance to the difficulty of the times. Through ecological interdependence (Tonooka) and collective joy (Wilson), the two composers see jazz beyond an aesthetic proposition as a moral practice. The observations that follow for each album are not aimed so much at an artistic evaluation in the form of a record review, as at highlighting this common theme; a creative rebellion that transforms jazz into a tool for vision.

Sumi Tonooka, Alchemy Sound Project - "Under The Surface": The Ecological Jazz of Mutualism

With *Under the Surface*, Sumi Tonooka adopts an anthropocentric view of ecosystem degradation, which nevertheless presupposes the mutual support of all species, translating ecological values into music. In the album notes, she refers to the "communication" of trees through their mycorrhizal networks, a reference to Suzanne Simard's "Wood Wide Web" research and the theory of "intelligent" self-preservation of forests through mutual support. Obviously, Tonooka does not take a position on Simard's scientific validity, but uses it as a metaphor for human symbiosis in the logic that "people need each other and must cooperate to survive and prosper, like trees."

And that's exactly how the Alchemy Sound Project works, an intergenerational community of musicians based on individual initiative and shared values. Tonooka is joined by Erica Lindsay (tenor saxophone), Samantha Boshnack (saxophone), Michael Ventoso (trombone) and Salim

Washington (tenor saxophone, clarinet, flute) as well as Gregg August (double bass) and Johnathan Blake (drums). The philosophy of the emotional intelligence of forests is also applied to the compositions of the album, with circular logic motifs on the piano intertwining to mimic the mycorrhizal connectivity of trees and fluctuations in harmonic intensities to refer to the fragility of threatened ecosystems. The mood shifts in the 11-minute "Interval Haiku" are characteristic, for example, where the opening brass discords give way to lively, almost swing-like, piano parts.

Aligned with contemporary critical readings of jazz, such as ethnomusicologist David Borgo's "Sync Or Swarm," Sumi Tonooka proposes a new approach to improvisation and composition as metaphors for the symbiotic resilience of humans and ecosystems as the only solution for survival.

Sarah Wilson - "Incandescence": The incandescent jazz of collectivity and joy

While Tonooka draws inspiration from the forests, Wilson focuses on mobilizing human solidarity. Moving across a broad expressive spectrum between blinding polish and absolute roughness, the trumpeter draws inspiration from the visual arts (especially the work of Thomas Reinhold) and traditional New Orleans brass bands of the early 20th century to reintroduce us to the general principle that music can be primarily joy. Beyond the self-explanatory "Music Appears To Stand Still," her trumpet often leads musical lines that seem to defy gravity, such as the "ascending" motifs of the literally fully unfolding "Fully Unfolding."

The album seems to explore the quality of "fiery glow" both literally, by placing the bright sound frequencies of brass instruments in the foreground, and metaphorically as a heating source and driving force of communities and collectives. All of this does not move within a theoretical interpretive framework of Incandescence. On the contrary, they are expressed as a political choice by Wilson, who also runs Brass Tonic, a sextet with women at the forefront of the wind instruments, a particularly rare condition in the male-dominated environment of brass bands. Of course, Wilson has a long history of political and social action. The foundations for Brass Tonic date back twenty years ago when she collaborated with Himalayas, the musical protest platform of drummer Kenny Wollesen, or even earlier when she toured with the politically radical community theater Bread & Puppet Theater.

Here we hear her on trumpet alongside Kasey Knudsen (alto saxophone), Mara Fox (trombone), John Schott (guitar), Lisa Mezzacappa (double bass), Jon Arkin and Tim Bulkley both on drums. By challenging the gender imbalances of the jazz hierarchy in an idiom that is among the most guarded by traditional patriarchal structures, Sarah Wilson's work also functions as a complement to the work of musicologist and historian Sherrie Tucker, who has studied feminist perspectives on New Orleans jazz in depth, and proposes the utopian resistance of euphoric brilliance as a neutralizing force of contemporary negativity.

Intersections: Jazz's Utopian Impulse through Ecocriticism and Collective Solidarity

Despite their seemingly different starting points, the perspectives of Sumi Tonooka and Sarah Wilson converge in proposing altruistic approaches as a resistance to contemporary neoliberal individualist doctrine. Through Tonooka's tree-centric metaphors and Wilson's politics of communalism, a unified sonic vision of coexistence is developed not as a theoretical desire and hope but practically speaking as a survival strategy. This trend is also observed more generally in feminist pockets of contemporary jazz, e.g. with the problematic of environmental and social justice of Nicole Mitchell and Terri Lyne Carrington or the collaboration of Angel Bat Dawid and Naima Nefertari. In this sense, the association of

Tonooka and Wilson is also made as a response to the usual simplistic narratives about women in jazz without any other contribution than the gender dimension itself. Having fortunately avoided the trap of wishful thinking and the easy solution of apolitical euphoria, Sumi Tonooka and Sarah Wilson, with their work this year, take on the roles of sound theorists and use jazz as a tool for analyzing contemporary social crises. Two carriers of rational optimism, evidence of jazz's unique ability to sound reality and its unimaginable alternatives.

Η τζαζ ως ουτοπική αντίσταση: Το οικολογικό και το κοινωνικό όραμα της Sumi Tonooka και της Sarah Wilson

[Κείμενο: Ελένη Φουντή]

Σε μία συγκυρία διασταυρούμενων κρίσεων, ξεκινώντας από την οικονομική κρίση και τον επιδεινούμενο κοινωνικό κατακερματισμό, την ανάγκη προσαρμογής στην κλιματική αλλαγή, την πανδημία και την ακραία καπιταλιστικοποίηση της τέχνης, η δημιουργική διαδικασία διέρχεται ενίοτε τη δική της κρίση εσωστρέφειας. Κι αυτό παρά τη συνεχή εξέλιξη των τεχνολογικών μουσικών εφαρμογών δικτύωσης, streaming κ.λπ., που έχει οδηγήσει σε πρωτοφανή επίπεδα παραγωγικότητας. Ασφαλώς η καταγγελία και η αντισυστημικότητα βρίσκονταν ανέκαθεν στον πυρήνα της μουσικής θεματολογίας, σαφώς όπου υπάρχει παραίτηση συνήθως αναπτύσσεται αλληλεγγύη εξ αντιδιαστολής, αλλά η μετάφραση του κλίματος απαισιοδοξίας σε ολόένα αυξανόμενο κυνισμό και ναρκισσισμό είναι συγχρόνως αποκαρδιωτική.

Σε αυτό το πλαίσιο, το... στρουμφοχωριό της τζαζ των αυθόρμητων συνεργασιών και του συμμετοχικού αυτοσχεδιασμού μπορεί ίσως να θεωρηθεί ως η αναγκαία αντίστιξη στον αρνητισμό. Ακόμα και οι άναρχες παρατονίες του «αποκαλυπτικού» ήχου του Keiji Haino, του Peter Brötzmann κ.ά. ως φορέα έκφρασης της ανθρώπινης αλλοτρίωσης, ή οι μουντοί εμβληματικοί σκοποί των Dale Cooper Quartet & The Dictaphones, για να πιάσουμε τις πλέον σκοτεινές και ενδοσκοπικές περιπτώσεις, περισσότερο μοιάζουν με πρακτικές απελευθέρωσης και εξισορροπήσεις δυνάμεων καταστροφής-δημιουργίας παρά με απόσυρση, πολύ λιγότερο, δε, με ηττοπάθεια. Τηρουμένων των αναλογιών, η τζαζ ναι μεν αφουγκράζεται τις σημερινές προκλήσεις, προβληματίζεται και αντιδρά, αλλά δεν το βάζει κάτω.

Σε μία υπερέκταση αυτής της (παρήγορης) παραδοχής, δύο Αμερικανίδες συνθέτριες, η pianίστρια **Sumi Tonooka** και η τρομπετίστρια **Sarah Wilson**, προτείνουν μια αναμόρφωση του ρόλου «ευθύνης» της τζαζ απέναντι στη γενικευμένη απελπισία. Με τους φετινούς τους δίσκους, **Under the Sur-**

face και **Incandescence** αντίστοιχα, το τραβάνε στα άκρα και υιοθετούν προσεγγίσεις ουτοπικής αντίστασης στη δυσκολία των καιρών. Μέσω της οικολογικής αλληλεξάρτησης (Tonooka) και της συλλογικής χαράς (Wilson), οι δύο συνθέτριες βλέπουν την τζαζ πέρα από αισθητική πρόταση, ως ηθική πρακτική. Οι παρατηρήσεις που ακολουθούν για κάθε δίσκο δεν στοχεύουν τόσο σε κάποια καλλιτεχνική αξιολόγηση εν είδει δισκοκριτικής, όσο στην ανάδειξη αυτής της κοινής θεματικής: μίας δημιουργικής ανταρσίας που μετατρέπει την τζαζ σε εργαλείο οραματισμού.

Sumi Tonooka, Alchemy Sound Project - "Under The Surface": Η οικολογική τζαζ της αλληλοσυμβίωσης

Με το *Under the Surface* η Sumi Tonooka υιοθετεί μια θέση ανθρωποκεντρικής μεν θεώρησης της οικοσυστημικής υποβάθμισης, η οποία όμως προϋποθέτει την αμοιβαία υποστήριξη όλων των ειδών, μεταφράζοντας οικολογικές αξίες σε μουσική. Στις σημειώσεις του δίσκου αναφέρεται στην «επικοινωνία» των δέντρων μέσω των μυκορριζικών δικτύων τους, μια παραπομπή στην έρευνα "Wood Wide Web" της Suzanne Simard και τη θεωρία της «έξυπνης» αυτο-συντήρησης των δασών μέσω της αλληλοϋποστήριξης. Προφανώς η Tonooka δεν τοποθετείται ως προς την επιστημονική εγκυρότητα της Simard, αλλά την αξιοποιεί ως μεταφορά για την ανθρώπινη συμβίωση, στη λογική ότι «οι άνθρωποι έχουν ανάγκη ο ένας τον άλλον και πρέπει να συνεργαστούν για να επιβιώσουν και να ευημερήσουν, όπως τα δέντρα».

Και έτσι ακριβώς λειτουργεί και το **Alchemy Sound Project**, μία διαγενεακή κοινότητα μουσικών που βασίζεται στην ατομική πρωτοβουλία και τα κοινά ήθη. Με την Tonooka συμπράττουν η **Erica Lindsay** (τενόρο σαξόφωνο), η **Samantha Boshnack** (σαξόφωνο), ο **Michael Ventoso** (τρομπόνι) και ο **Salim Washington** (τενόρο σαξόφωνο, κλαρινέτο,

φλάουτο) και επιπλέον οι **Gregg August** (κοντραμπάσο) και **Johnathan Blake** (ντραμς). Η φιλοσοφία της συναισθηματικής νοημοσύνης των δασών μπαίνει σε εφαρμογή και στις συνθέσεις του δίσκου, με τα κυκλικής λογικής μοτίβα στο πιάνο να διαπλέκονται μιμούμενα τη μυκορριζική συνδεσιμότητα των δέντρων και τις διακυμάνσεις των αρμονικών εντάσεων να παραπέμπουν στην ευθραυστότητα των απειλούμενων οικοσυστημάτων. Είναι χαρακτηριστική π.χ. η εναλλαγή των διαθέσεων στο 11-λεπτο "Interval Haiku", όπου οι εναρκτήριες δυσαρμονίες των πνευστών δίνουν τη σκυτάλη σε ζωηρά, σχεδόν swing θα λέγαμε, πιανιστικά μέρη.

Ευθυγραμμισμένη με σύγχρονες κριτικές αναγνώσεις της τζαζ, όπως το "Sync Or Swarm" του εθνομουσικολόγου David Borgo, η Sumi Tonooka προτείνει μία νέα προσέγγιση του αυτοσχεδιασμού και της σύνθεσης ως μεταφορών για τη συμβιωτική ανθεκτικότητα ανθρώπων και οικοσυστημάτων ως μοναδική λύση επιβίωσης.

Sarah Wilson - "Incandescence": Η πυρακτωμένη τζαζ της συλλογικότητας και της χαράς

Ενώ η Tonooka αντλεί έμπνευση από τα δάση, η Wilson επικεντρώνεται στην κινητοποίηση της ανθρώπινης αλληλεγγύης. Κινούμενη σε ένα ευρύ εκφραστικό φάσμα μεταξύ εκτυφλωτικού γυαλισματος και απόλυτης τραχύτητας, η τρομπετίστρια εμπνέεται από τις εικαστικές τέχνες (και ειδικότερα τη δουλειά του Thomas Reinhold) και τα παραδοσιακά brass bands της Νέας Ορλεάνης των αρχών του 20ού αιώνα, για να μας συστήσει ξανά τη γενική αρχή ότι η μουσική μπορεί να είναι πρωτίστως χαρά. Πέραν του αυτεξήγητου "Music Appears To Stand Still", η τρομπέτα της οδηγεί συχνά μουσικές γραμμές που μοιάζουν να αντιστέκονται στη βαρύτητα, όπως τα «ανιόντα» μοτίβα του κυριολεκτικά πλήρως αναπτυσσόμενου "Fully Unfolding".

Ο δίσκος μοιάζει να περιεργάζεται την ιδιότητα της «πύρινης λάμψης» τόσο κυριολεκτικά, με την τοποθέτηση στο προσκήνιο των φωτεινών ηχητικών συχνотήτων των χάλκινων οργάνων, όσο και μεταφορικά ως θερμαντική πηγή και κινητήριο δύναμη κοινότητας και συλλογικότητας. Όλα αυτά δεν κινούνται σε ένα θεωρητικό ερμηνευτικό πλαίσιο του **Incandescence**. Τουναντίον, εκφράζονται ως πολιτική επιλογή της Wilson, που τρέχει και το **Brass Tonic**, ένα σεξτέτο με γυναίκες στην πρώτη γραμμή των πνευστών, μία ιδιαίτερα σπάνια συνθήκη στο ανδροκρατούμενο περιβάλλον του brass band. Βέβαια η Wilson έχει μακρύ παρελθόν στην πολιτική και κοινωνική δράση. Οι βάσεις

για το Brass Tonic χρονολογούνται προ εικοσαετίας όταν η ίδια συνεργάστηκε με τους **Himalayas**, τη μουσική πλατφόρμα διαμαρτυρίας του ντραμίστα **Kenny Wollesen** ή και πιο πριν όταν περιόδευσε με το πολιτικά ριζοσπαστικό κοινοτικό θέατρο **Bread & Puppet Theater**.

Εδώ ακούμε την ίδια στην τρομπέτα μαζί με τους **Kasey Knudsen** (άλτο σαξόφωνο), **Mara Fox** (τρομπόνι), **John Schott** (κιθάρα), **Lisa Mezzacappa** (κοντραμπάσο), **Jon Arkin** και **Tim Buckley** αμφότερους στα ντραμς. Αντιπαρερχόμενη τις έμφυλες ανισορροπίες της τζαζ ιεραρχίας σε ένα ιδίωμα που είναι από τα πλέον περιφρουρημένα από τις παραδοσιακές πατριαρχικές δομές, η δουλειά της Sarah Wilson λειτουργεί και ως συμπλήρωμα στη δουλειά της μουσικολόγου και ιστορικού Sherrie Tucker, που έχει μελετήσει εμβριθώς τις φεμινιστικές οπτικές της τζαζ της Νέας Ορλεάνης, και προτείνει την ουτοπική αντίσταση της ευφορικής λάμψης ως εξουδετερωτική δύναμη του σύγχρονου αρνητισμού.

Διασταυρώσεις: Η ουτοπική ώθηση της τζαζ μέσα από την οικοκριτική και τη συλλογική αλληλεγγύη

Παρά τις φαινομενικά διαφορετικές αφετηρίες, οι οπτικές της Sumi Tonooka και της Sarah Wilson συγκλίνουν στην πρόταση αλτρουιστικών προσεγγίσεων ως αντίστασης στο σύγχρονο νεοφιλελεύθερο ατομικιστικό δόγμα. Μέσω των δενδροκεντρικών μεταφορών της Tonooka και της πολιτικής του κοινοτισμού της Wilson, αναπτύσσεται ένα ενιαίο ηχητικό όραμα συμβίωσης όχι ως θεωρητική επιθυμία και ελπίδα αλλά πρακτικά, μιλώντας ως στρατηγική επιβίωσης. Αυτή η τάση παρατηρείται και γενικότερα στους φεμινιστικούς θύλακες της σύγχρονης τζαζ, π.χ. με την προβληματική περιβαλλοντικής και κοινωνικής δικαιοσύνης της Nicole Mitchell και της Terri Lyne Carrington ή τη σύμπραξη των Angel Bat Dawid και Naima Nefertari. Υπό την έννοια αυτή, η συσχέτιση των Tonooka και Wilson γίνεται και ως απάντηση στις συνήθεις απλουστευτικές αφηγήσεις περί γυναικών στην τζαζ άνευ ετέρου συμβολής πλην της ίδιας της έμφυλης διάστασης. Έχοντας αποφύγει, ευτυχώς, την παγίδα των ευχολογίων και την εύκολη λύση της απολίτικης ευφορίας, η Sumi Tonooka και η Sarah Wilson, με τη φεινή τους δουλειά, αναλαμβάνουν ρόλους θεωρητικών του ήχου και χρησιμοποιούν την τζαζ ως εργαλείο ανάλυσης της σύγχρονων κοινωνικών κρίσεων. Δύο φορείς ορθολογικής αισιοδοξίας, τεκμήριο της μοναδικής ικανότητας της τζαζ να ηχοποιεί την πραγματικότητα και τις αφάνταστες εναλλακτικές της.

